

§ 1011

V 29.11.2017, Valtuutettu Sanna Vesikansa aloite ammattiin opiskelevien harjoittelupaikkojen riittävydestä

HEL 2017-003878 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Otso Kivekkään ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Päivi Mäkeläinen, yksikön päällikkö, osaaminen ja resurssit, puhelin: 310 36429
paivi.makelainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Sanna Vesikansa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Sanna Vesikansa ja 14 muuta valtuutettua esittävät 29.3.2017 tekemässään valtuustoaloitteessa, että Helsinki helpottaisi ammattiin opiskelevien harjoittelupaikkojen saamista. Helsinki voi helpottaa harjoittelupaikkojen saamista esimerkiksi velvoittamalla toimialoja ottamaan Helsingissä opiskelevia pakolliseen harjoitteluun kaupungille ja resursoimaan opiskelijoiden ohjauksen riittävästi sekä muilla keinoin parantamalla harjoittelupaikkojen saamista Helsingin omissa oppilaitoksissa opiskelijoille.

Hallintosäännön 30 luvun 11 pykälän mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan, sosiaali- ja terveyslautakunnan ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan antamiin lausuntoihin. Lisäksi Rakennuspalvelu- ja Palvelukeskus- liikelaitokset ovat antaneet selvitykset. Näiden lausuntoihin ja selvityksiin viitaten kaupunginhallitus toteaa seuraavaa:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että kaupunki on saanut viime vuosina lisäopiskelijapaikkoja ammatilliseen koulutukseen ja ottanut ne täysimääräisenä käyttöön. Tästä syystä myös työssäoppimispaikkojen tarve on lisääntynyt. Stadin ammatti- ja aikuisopiston lisäksi Helsingissä on 18 ammatillista oppilaitosta, joissa voi opiskella ammatillisia perustutkintoja. Perustutkintoa opiskelevia opiskelijoita on oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa Helsingissä yhteensä noin 18 400, joista Stadin ammatti- ja aikuisopistossa opiskelee noin 10 100 opiskelijaa ja yksityisissä oppilaitoksissa opiskelee noin 8 300 opiskelijaa. Helsingissä opiskelevien opiskelijoiden lisäksi Helsingin kaupungin työssäoppimispaikkoja hyödyntävät myös muiden kuntien oppilaitosten opiskelijat ja työttömänä työnhakijoina olevat työkokeilijat.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että haasteita työssäoppimispaikkojen löytymisessä on ollut erityisesti sosiaali- ja terveysalalla, jossa opiskelijavolyymit ovat isoja ja suuri osa työssäoppimispaikoista on kaupungin paikkoja. Muilla aloilla on vaikeampaa löytää työssäoppimispaikkoja yksityiseltä sektorilta peruskoulupohjalta opiskeleville alaikäisille opiskelijoille sekä erityistä tukea tarvitseville ja maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille. Lautakunta toteaa, että toimialojen yhteistyön lisääminen on avainasemassa työssäoppimispaikkojen löytämisessä. Työntekijät toimialoilla tarvitsevat koulutusta ja tukea opiskelijoiden ohjaukseen, mikä edellyttää tiivistä yhteistyötä opettajien kanssa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että työelämän tarjoamien harjoittelupaikkojen sopivuus ja riittävyys ovat suuri haaste Helsingissä ja laajemmin koko pääkaupunkiseudulla. Tärkeimpinä taustatekijöinä ovat alan koulutuksen aloituspaikkojen lisääminen pääkaupunkiseudulla lähes kaikissa ammattikorkeakoulu- ja ammatillisissa tutkinnoissa sekä työelämän puolella sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä ja hoito- ja palvelukäytännöissä tapahtuneet muutokset. Ammattikorkeakoulu- ja ammatillista tutkintoa suorittavien harjoitteluvolyymejä ei voi erottaa toistaan, koska työyksikön näkökulmasta on kysymys kokonaisuudesta. Palvelurakenne on muuttunut, ympärivuorokautisen hoidon laitospaikat ovat vähentyneet ja painopiste on siirtynyt kotona asumisen tukemiseen ja palveluasumiseen. Harjoittelupaikkojen niukkuutta ei ole yksinomaan Helsingin kaupungin työpaikoilla, vaan alueen kaikissa sosiaali- ja terveystaluuksissa tuottavissa organisaatioissa. Ratkaisu ei ole yhden organisaation käsissä, vaan se on laajempi kysymys.

13.11.2017

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala on solminut ohjaussopimukset pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisten oppilaitosten kanssa. Toimialalla on opiskelijoiden harjoittelujaksoja vuositasolla keskimäärin n. 2500, mikä tarkoittaa n. 37 500 harjoittelupäivää vuodessa. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjausta ei ole erikseen resursoitu, vaan ohjaustehtävä on rakennettu osaksi työtehtäviä, josta on maksettu pieni ohjauspalkkio. Ohjaajille järjestetään ohjaajakoulutusta ja näyttötutkinnon vastaanottajakoulutusta. Opiskelijoiden lukumääriä ei enää voi kasvattaa, koska opiskelijoille tulee voida tarjota riittävä määrä oppimis- ja harjoittelutilanteita. Lisäksi työyksiköissä potilas- ja asiakasturvallisuus ei saa vaarantua.

Lautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimessa otetaan jo nyt huomioon kaupungin omat oppilaitokset Stadin ammatti- ja aikuisopisto ja Metropolia- ammattikorkeakoulu harjoittelupaikkoja jaettaessa. Terveysasemien ammatillisen koulutuksen harjoittelupaikat annetaan ainoastaan Stadin ammatti- ja aikuisopistoille ja oppisopimuskoulutukset toteutetaan Stadin aikuisopistossa. Lautakunta esittää nykyisten käytäntöjen jatkamista harjoittelupaikkojen jakamisessa, jotta hyvä yhteistyö alueen oppilaitosten kanssa jatkuisi. Kaikissa pääkaupunkiseudun oppilaitoksissa opiskelee helsinkiläisiä ja kaikista rekrytoidaan valmistuneita alan työntekijöitä. Oppilaitoksilla on osin erilaisia painotuksia opetuksessa, kuten esimerkiksi ruotsinkielellä tarjottavat opinnot. Harjoittelujaksot eivät ainoastaan täytä ammatillisten osaamisen harjoittelun tavoitteita, vaan ovat tärkeä sisääntuloväylä uuden henkilöstön rekrytoinnissa.

Sosiaali- ja terveystoimiala on valmis tarkastelemaan opiskelijoiden harjoitteluprosesseja ja käymään tarkemmin läpi kehittämis- ja yhteistyötarpeita oppilaitosten kanssa. Lautakunnan lausunnon mukaan tämä yhteistyö kannattaa kytkeä ammatillisen koulutuksen reformiin, johon liittyvä hallituksen esitys ammatillisen koulutuksen järjestämisestä on valmisteilla eduskunnassa. Lautakunta haluaa myös tuoda esille suunnitteluvaiheessa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon maakunnallisen uudistuksen. On oletettavaa, että lakien voimaan tulon myötä sosiaali- ja terveydenhuollon perus-, ammatti- ja erikoisammattiopintoihin liittyviä käytännön harjoitteluja joudutaan organisoimaan uudelleen maakunnallisissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteissa. Sote-uudistuksen myötä myös yksityistä sektoria voitaneen hyödyntää jatkossa nykyistä enemmän harjoittelupaikkojen järjestämisessä. Tällöin on välttämätöntä tarkastella työelämän ja sote-alan oppilaitosten yhteistyörakenteet ja opiskelijoiden käytännön harjoitteluympäristöjen tarpeet koko maakunnan tasolla.

13.11.2017

Kaupunkiympäristön toimialalla pääosa on asiantuntijatehtäviä, joissa edellytetään korkeakoulututkintoa. Tekninen toimiala tarjoaa siksi vähän harjoittelupaikkoja kaupungin omissa ammattiopistoissa opiskeleville. Teknisen ja rakennusalan harjoittelupaikkoja ammattiin opiskeleville nuorille tarjoaa kaupungin Rakentamispalveluliikelaitos Stara. Staran rakennustekniikka tekee yhteistyötä Stadin ammattiopiston kanssa. Stara kuuluu rakennusalan ammatilliseen neuvottelukuntaan, jossa on edustettuna rakennusalan eri toimijoita. Neuvottelukunnassa käsitellään Stadin ammattiopiston kanssa yhteistyötä, opetussuunnitelmia, valmistuvien määrää, työllisyysnäkyviä ja harjoittelupaikkoja. Stara pyrkii vastaamaan ammattiin opiskelevien harjoittelupaikkojen tarpeisiin, vaikka pääpaino onkin ammattikorkeakouluopiskelijoissa ja erityisesti työnjohtoharjoittelijoissa. Starassa on myös koulutettu työpaikkaohjaajia. Stara toteaa myös, että ammattitutkintojen vastaanotto on kasvanut voimakkaasti ja tutkintojen vastaanotot työllistävät Starassa yhden työntekijän kokopäiväisesti.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että toimialalla on jo tällä hetkellä runsaasti opiskelijoita paitsi harjoitteluissa myös projektiopinnoissa. Toimialalla oman kaupungin oppilaitosten harjoittelijoiden automaattinen etusija olisi ongelmallinen toimintamalli, sillä helsinkiläisillä oppilaitoksilla ei ole tarjolla esimerkiksi nuoriso- tai liikunta-alan koulutusta. Helsingin kaupunki on sekä nuoriso-, liikunta- että kulttuurialalla niin keskeinen työnantaja ja toimialan kehittäjä, että alan opiskelijoiden on voitava hakeutua harjoitteluun Helsinkiin. Harjoittelut ovat myös merkittävä työnantajakuvan muokkaaja ja rekrytoinnin kanava. Lautakunta toteaa, että toimiala tarjoaa jatkossakin aktiivisesti opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja tiivistää yhteistyötä Stadin ammattiopiston ja muiden ammatillisen koulutuksen toimijoiden kanssa. Toimialan ammattialoilla tulee kuitenkin olla harjoittelijoita myös muualta kuin helsinkiläisistä oppilaitoksista.

Kaupungin liikelaitoksista harjoittelupaikkoja tarjoaa myös Palvelukeskus. Palvelukeskuksen antaman selvityksen mukaan valtaosa harjoittelupaikoista on keittiö-, siivous- tai yhdistelmätehtävissä eli ruokapalvelutyöntekijän tai palvelutyöntekijän tehtävissä. Palvelukeskuksella on työssäoppimisen puitesopimus Stadin ammattiopiston sekä Suomen Diakoniaopiston ja Omnian kanssa. Sopimuksissa ei ole sitouduttu määriin, harjoittelijoita otetaan vastaan työkohteiden resurssien puitteissa. Työssä oppijat ovat sekä nuoriso- ja että aikuisopiskelijoita. Kaikki eivät suorita koko tutkintoa, on myös osatutkintotavoitteista, rekrytointi- tai työelämään valmentavaa koulutusta. Palvelukeskus arvioi, että noin puolet työssä oppijoista on Stadin ammatti- ja aikuisopistosta. Oppilaitoksilla ja opettajilla on suoria kontakteja eri kohteisiin ja harjoitteluluista sovitaan suoraan esimiehen kanssa.

13.11.2017

Palvelukeskus toteaa, että se voi ottaa opiskelijoita vastaan vain työkohteiden resurssien puitteissa. Osa työkohteista on henkilömäärältään pieniä. Koska perustoiminnan pitää sujua, paljon ohjausta vaativia työssä oppijoita ei voida ottaa kaikkiin kohteisiin. Kaikkien kohteiden toiminta ei sovi työssäoppimispaikaksi, esimerkiksi puhelin- ja hyvinvointipalvelujen hoivapalveluissa on rajalliset mahdollisuudet lähihoitaja- tai sairaanhoitajaopiskelijalle. Palvelukeskus arvioi, että se voisi tulevaisuudessa tarjota enemmän puhdistuspuolen ja mahdollisesti myös uusien tehtävien, kuten vahtimestaripalvelujen työssäoppimispaikkoja. Palvelukeskus esittää myös yhteistyön lisäämistä oppilaitoksen kanssa. Resursointia opiskelijoiden ohjaamiseen ei liikelaitoksen toiminnassa voida lisätä. Oppilaitoksen tulisi tarjota enemmän oppimisen tukitoimia ja ohjausresurssia harjoittelujaksolla.

Lautakuntien lausuntojen ja liikelaitosten antamien selvitysten valossa avainasemassa harjoittelupaikkojen löytymisessä on toimialojen, liikelaitosten ja oppilaitosten välinen yhteistyö. Harjoittelupaikkojen saantia voidaan helpottaa kehittämällä keskinäistä yhteistyötä. Toimialoilla ja liikelaitoksissa ei ole mahdollista lisätä merkittävästi opiskelijoiden ohjauksen resursseja. Sen sijaan harjoittelupaikkojen hakua, harjoitteluprosesseja sekä harjoittelun aikaista ohjausta tulee tarkastella yhteistyössä toimialojen, liikelaitosten ja oppilaitosten kesken, jotta kehittämis- ja yhteistyötarpeet tunnistetaan. Yhteistyötä opettajien ja harjoittelua ohjaavien työntekijöiden kesken tulee tiivistää. Sosiaali- ja terveysalalla ratkaisuja pitää myös etsiä laajemmin pääkaupunkiseudun toimijoiden kesken.

Kaupungin toimialat ja liikelaitokset haluavat jatkaa hyvää yhteistyötä sekä kaupungin omien, että muiden oppilaitosten kanssa. Harjoittelupaikkoja pyritään pääosin tarjoamaan omien oppilaitosten opiskelijoille. Harjoittelupaikkojen rajaaminen vain omien oppilaitosten opiskelijoille ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, koska kaikissa alueen oppilaitoksissa opiskelee helsinkiläisiä opiskelijoita. Kaikkia tarvittavia ammattipintoja ei myöskään ole mahdollista suorittaa omissa oppilaitoksissa. Lisäksi eri kouluasteilla tutkintoa suorittavien harjoittelua tulee tarkastella kokonaisuutena, johon erityisesti sosiaali- ja terveysalalla vaikuttavat myös palvelurakenteen muutokset. Harjoittelujaksot toimivat myös tärkeänä ennakoivan rekrytoinnin kanavana ja valmistuvista opiskelijoista pyritään rekrytoimaan uusia työntekijöitä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Päivi Mäkeläinen, yksikön päällikkö, osaaminen ja resurssit, puhelin: 310 36429
paivi.makelainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vesikansa Sanna ym. valtuustoaloite Kvsto 29.3.2017 asia 10

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 05.09.2017 § 28

HEL 2017-003878 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Valtuutettu Vesikansan aloitteessa esitetään, että Helsinki helpottaa ammattiin opiskelevien nuorten harjoittelupaikkojen saamista. Tämä tavoite on kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan mielestä kannatettava. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toimii jo tällä hetkellä niin, että sen toiminnoissa on runsaasti opiskelijoita paitsi harjoitteluissa myös projektiopinnoissa.

Espoo ja Vantaa ovat varanneet omat harjoittelupaikat omien kaupunkiansa oppilaitosten opiskelijoille. Helsingin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla oman kaupungin oppilaitosten harjoittelijoiden automaattinen etusija olisi ongelmallinen toimintamalli, sillä helsinkiläisillä oppilaitoksilla ei ole tarjolla esimerkiksi nuoriso- tai liikunta-alan koulutusta.

Helsingin kaupunki on sekä nuoriso-, liikunta että kulttuurialalla niin keskeinen työnantaja ja toimialan kehittäjä, että alan opiskelijoiden on voitava hakeutua harjoitteluun Helsinkiin. Nämä harjoittelut ovat merkittävä työnantajakuvan muokkaaja ja rekrytoinnin kanava.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala tarjoaa jatkossakin aktiivisesti opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja yhä tiivistää yhteistyötä Stadin ammattiopiston ja muiden ammatillisen koulutuksen toimijoiden kanssa. Toimialan ammattialoilla tulee kuitenkin olla harjoittelijoita myös muualta kuin helsinkiläisistä oppilaitoksista.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 29.08.2017 § 26

HEL 2017-003878 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa valtuutettu Sanna Vesikansan ym. esitystä, että Helsingin kaupunki helpottaa ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden työssäoppimispaikkojen saamista. Vuoden 2018 alussa voimaan tulevan ammatillisen koulutuksen lakiuudistuksen myötä työelämässä tapahtuva oppiminen lisääntyy ja työelämän rooli ammattitaidon hankkimisessa ja osaamisen arvioinnissa nousee entistä merkittävämpään asemaan. Uudistuksen myötä myös kaikki osaaminen osoitetaan työelämässä tapahtuvissa näytöissä, joissa toinen arvioija on aina työelämän edustaja. Esimerkiksi Stadin ammattiopistossa näyttöjen määrä on vuositasolla n. 26 000. Jos työpaikkoja ja työelämän arvioijia ei ole riittävästi tarjolla, voi opiskelijoiden opinnot viivästyä.

Helsingin kaupunki on saanut viime vuosina lisäopiskelijapaikkoja ammatilliseen koulutukseen ja ottanut ne täysimääräisenä käyttöön. Tästä syystä myös työssäoppimispaikkojen tarve on lisääntynyt. Stadin ammatti- ja aikuisopiston lisäksi Helsingissä on 18 ammatillista oppilaitosta, joissa voi opiskella ammatillisia perustutkintoja. Perustutkintoa opiskelevia opiskelijoita on oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa Helsingissä yhteensä noin 18 400, joista Stadin ammatti- ja aikuisopistossa opiskelee noin 10 100 opiskelijaa ja yksityisissä oppilaitoksissa opiskelee noin 8 300 opiskelijaa. Helsingissä opiskelevien opiskelijoiden lisäksi Helsingin kaupungin työssäoppimispaikkoja hyödyntävät myös muiden kuntien oppilaitosten opiskelijat ja työttömänä työnhakijoina olevat työkokeilijat.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä valtuustoaloitteessa esitettyä veloitetta asettaa Helsingissä opiskelevat opiskelijat etusijalle kaupungin työssäoppimispaikkojen tarjoamisessa. Haasteita työssäoppimispaikkojen löytymisessä on ollut erityisesti sosiaali- ja terveysalalla, jossa opiskelijavolyymit ovat isoja ja suuri osa työssäoppimispaikoista on kaupungin omia paikkoja. Myös matkailualalle olisi tarve saada sovitettu kiintiö omille opiskelijoille. Tämä koskee lähinnä peruskoulupohjaisia opiskelijoita joille on vaikea löytää työssäoppimispaikkaa yksityiseltä sektorilta ennen kuin he ovat täyttäneet 18-vuotta. Sama haaste koskee myös muiden alojen alaikäisiä opiskelijoita.

Ammatillisessa koulutuksessa on kaikilla aloilla yhä enemmän erityistä tukea tarvitsevia ja maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita, joille on haastavaa löytää työssäoppimispaikkoja. Yrityksistä on vaikeaa löytää työssäoppimispaikkoja, koska heillä ei ole resursseja riittävään ohjaukseen. Myöskään opettajille annettava lisäresurssi erityistä tukea tarvitsevien ohjaukseen ei pelkästään riitä, vaan tarvitaan myös kohdennettuja työssäoppimispaikkoja kaupungin toimialoilta erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Kaupungin toimialoilta löytyy soveltuvia tuetun työssäoppimisen tehtäviä ja työpaikkoja kaikille aloille, kunhan jonkinlainen velvoite työssäoppijoiden ottamisesta saadaan aikaiseksi. Myös kasvava maahanmuuttajien määrä hyötyisi kohdennetuista työssäoppimispaikoista.

Valtuutettu Sanna Vesikansan ym. valtuustoaloitteessa esitetään muiden vaikuttavien keinojen etsimistä työssäoppimispaikkojen löytämiseksi. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että toimialojen yhteistyön lisääminen on avainasemassa työssäoppimispaikkojen löytämisessä. Työntekijät toimialoilla tarvitsevat koulutusta ja tukea opiskelijoiden ohjaukseen, mikä edellyttää tiivistä yhteistyötä opettajien kanssa.

Käsittely

29.08.2017 Ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Hyväksyttiin esittelijän ehdotus.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tiina Vanhala, koulutussuunnittelija, puhelin: 310 86356
tiina.vanhala(a)hel.fi
Sanna Velin, erityissuunnittelija, puhelin: 310 86726
sanna.velin(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.08.2017 § 198

HEL 2017-003878 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi esittelijän muutetun ehdotuksen mukaisen lausunnon valtuutettu Sanna Vesikansan ym. valtuustoaloitteesta Helsingin omissa ammattiopistoissa opiskelevien opiskelijoiden harjoittelupaikkojen lisäämisestä. Seuraavassa lausunnossaan sosiaali-

li- ja terveyslautakunta ottaa kantaa vain oman toimialan harjoittelukäytäntöihin:

"Nykytilanteen kuvaus

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala toimii monipuolisena opiskelijoiden oppimis- ja tutkimusympäristönä. Sosiaali- ja terveystoimiala tarjoaa ammattikorkeakouluopiskelijoille ja ammatillisessa koulutuksessa oleville mahdollisuuksia harjoittelujaksojen, työssäoppimisen, osaamisen näytön ja näyttötutkintojen suorittamiseen. Toimialalla harjoittelee myös yliopistossa perustutkintoa opiskelevia opiskelijoita. Harjoittelujen lisäksi Helsingin sosiaali- ja terveystoimi myöntää opiskelijoille lupia toteuttaa oppinäytetöitä toimialan työympäristöissä.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on solminut ohjaussopimukset pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystoimien ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Suurimmat oppilaitokset ovat Metropolia ammattikorkeakoulu sekä Stadin ammattiopisto ja Stadin aikuisopisto. Valtaosa harjoittelu- ja näyttötutkintopaikoista annetaan juuri näille oppilaitoksille. Stadin ammatti- ja aikuisopistojen jälkeen seuraavaksi suurin ammatillinen oppilaitos on Helsingin Diakoniaopisto ja loput ovat pienempiä oppilaitoksia. Sosiaali- ja terveystoimi perii ohjauksesta kulukorvauksen, joka on 38,68 euroa opintoviikolta ja lisäksi suojavaatteista peritään 2,86 euroa opintoviikolta. Kulukorvauksien taso on keskitasoa verrattaessa muihin sote-organisaatioihin pääkaupunkiseudulla.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimissa alan ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja ammatillisessa koulutuksen opiskelijoiden harjoittelujaksoja on vuositason keskimäärin n. 2500, mikä tarkoittaa n. 37 500 harjoittelupäivää vuodessa. Opiskelijoiden lukumääriä ei enää voi kasvattaa, koska opiskelijoille tulee voida tarjota riittävä määrä oppimis- ja harjoittelutilanteita. Lisäksi työyksiköissä potilas- ja asiakasturvallisuus ei saa vaarantua. Ohjaajia ja näyttötutkintojen vastaanottajia koulutetaan ammatillisissa oppilaitoksissa ja koulutusta on ollut tarjolla riittävästi. Ohjauksen onnistumista ja laatua on alettu seurata vuoden 2017 alusta sähköisellä opiskelijoiden täyttämällä CLES-palautekyselyllä. Tätä ennen opiskelijoiden palaute on pyydetty lomakkeella. Pääsääntöisesti ohjauksesta saatu palaute on ollut hyvää, ilmoitettuihin ongelmakohtiin on puututtu välittömästi.

Haasteet sosiaali- ja terveystoimien opiskelijoiden harjoittelupaikkojen riittävyudessa

Suuri haaste on työelämän tarjoamien harjoittelupaikkojen sopivuus ja riittävyys Helsingissä ja laajemmin koko pääkaupunkiseudulla. Harjoittelupaikkojen niukkuutta ei ole yksinomaan Helsingin kaupungin työpaikoilla, vaan alueen kaikissa sosiaali- ja terveystoimissa tuottavissa or-

ganisaatioissa. Ratkaisu ei ole yhden organisaation käsissä, vaan se on laajempi kysymys. Ammattikorkeakoulu- ja ammatillista tutkintoa suorittavien harjoitteluvolyymejä ei voi erottaa toistaan, koska työyksikön näkökulmasta on kysymys kokonaisuudesta.

Tärkeimpinä taustatekijöinä ovat sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen aloituspaikkojen lisääminen pääkaupunkiseudulla lähes kaikissa ammattikorkeakoulu- ja ammatillisissa tutkinnoissa sekä työelämän puolella sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä ja hoito- ja palvelukäytännöissä tapahtuneet muutokset. Palvelurakenne on muuttunut, ympärivuorokautisen hoidon laitospaikat ovat vähentyneet ja painopiste on siirtynyt kotona asumisen tukemiseen ja palveluasumiseen. Palvelurakenteen muuttuminen edellyttää myös opiskelijoiden oppimistavoitteiden, harjoittelun ja työssä oppimisen uudistamista.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjä saneerataan paljon pääkaupunkiseudulla, mikä puolestaan tarkoittaa, että täysi kapasiteetti ei ole käytössä. Pääkaupunkiseudulla on paljon myös yksityistä palveluntuotantoa, joka ottaa rajatusti opiskelijoita.

Edellä luetellut tekijät kukin osaltaan ovat vaikuttaneet siihen, että harjoittelupaikkojen kokonaismäärä on pienentynyt, mikä puolestaan on vaikuttanut isojen julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden harjoittelupaikkojen kysynnän lisääntymiseen ja kuormittumiseen. Kun oppilaitos ei saa yhdeltä organisaatiolta tarvitsemaansa määrää harjoittelupaikkoja, niin oppilaitos kääntyy toisen organisaation puoleen.

Yhteistyömuotojen kehittämisestä

Opiskelijaharjoittelun yhteistyömuodot ja yhteyshenkilörakenteet ovat vakiintuneita. Oppilaitoksilla ja sosiaali- ja terveystieteiden palvelukokonaisuuksilla on nimetyt henkilöt, jotka toimivat keskenään tiiviissä yhteistyössä. Konkreettinen yhteistyö harjoittelupaikkavarauksissa ja ohjauksen sisällöissä toteutuu työyksikötasolla.

Helsingin sosiaali- ja terveystieteillä on myös hallinnollisella tasolla yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksien kanssa. Toimialan edustaja on kaupungin ammattiosaamisen toimikunnassa työelämän edustajana ja oppilaitosten neuvottelukunnassa. Lisäksi tavataan vuosittain oppilaitoksien rehtoreita ja koulutusalojen päälliköitä. Oppilaitokset pyytävät myös työelämän edustajilta asiantuntijalausuntoja uusien opetussuunnitelmien sisällöistä.

Oppilaitosten ja työelämän yhteistyöneuvotteluissa on mietitty erilaisia harjoittelujen ratkaisumalleja; uusia käytäntöjä on pilotoitu ja otettu käyttöön. Työelämätaho on esittänyt oppilaitoksille, että lukukausien

kaikki kuukaudet otetaan kattavasti käyttöön harjoitteluissa. Sujuvuutta lisää myös se, että oppilaitokset tekevät keskenään yhteistyötä ja käyvät tiivistä keskustelua työelämän kanssa. Harjoittelupaikkavarauksien peruutukset ilmoitetaan mahdollisimman varhain, näin vapautuvia harjoittelupaikkoja voidaan antaa muille. Laitoshoidon harjoittelujaksoilla opiskelijat eivät harjoittele ainoastaan aamuvuoroissa, vaan niissä työvuoroissa, missä ohjaajakin työskentelee. Tämä käytäntö mahdollistaa sen, että työyksikköön voidaan yhtäaikaaisesti ottaa useampia opiskelijoita. Opiskelijat harjoittelevat enemmän käytännön harjoitteluja oppilaitoksen simulaatiotiloissa. Opiskelijan esittämiä toivomuksia vaihtaa harjoittelupaikka ei voida ottaa huomioon kuin yksittäisissä tapauksissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteenveto

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että opetus- ja kulttuuriministeriö myöntäessään oppilaitoksille tutkintojen järjestämisluvut ottaa huomioon ennen kaikkea alueen työelämän henkilöstötarpeet. Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot vastaavat alueen oppilaitoksien harjoittelutarpeisiin säädösten mukaisesti. Julkisilla sosiaali- ja terveyspalveluilla on lakisääteinen velvollisuus antaa opiskelijoille mahdollisuus käytännön harjoitteluun, mikä varsinkin Helsingissä näkyy suurina opiskelijamäärinä. Lautakunta korostaa, että Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa otetaan jo nyt huomioon kaupungin omat oppilaitokset Stadin ammatti- ja aikuisopisto ja osakeyhtiömallilla toimiva Metropolia ammattikorkeakoulu jaettaessa harjoittelupaikkoja. Esimerkiksi terveystoimien ammatillisen koulutuksen harjoittelupaikat annetaan ainoastaan Stadin ammatti- ja aikuisopistoille. Oppisopimuskoulutukset toteutetaan Stadin aikuisopistossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää näkemyksensä nykyisten käytäntöjen jatkamisesta harjoittelupaikkojen jakamisessa, jotta hyvä yhteistyö alueen sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten kanssa jatkuisi. Kaikissa alueen oppilaitoksissa opiskelee helsinkiläisiä ja kaikista pääkaupunkiseudun oppilaitoksista rekrytoidaan valmistuneita sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä. Oppilaitoksilla on myös erilaisia painotuksia opetuksessa, kuten esimerkiksi ruotsinkielellä tarjottavat opinnot. Harjoittelujaksot eivät ainoastaan täytä ainoastaan ammatillisten osaamisen harjoittelun tavoitteita, vaan ovat tärkeä sisääntuloväylä uuden henkilöstön rekrytoinnissa. Onnistuneet harjoittelujaksot lisäävät merkittävästi organisaation vetovoimaisuutta ja opiskelijoiden halukkuutta tulla Helsingin kaupungille töihin valmistumisen jälkeen. Harjoittelujaksoilta rekrytoidaan usein suoraan kesän vuosilomasijaiset.

Lisäksi lautakunta toteaa, että sote-opiskelijoiden ohjausta ei ole erikseen resursoitu, vaan ohjaustehtävä on rakennettu osaksi työtehtäviä. Sosiaali- ja terveysalalla työntekijöillä on opetusvelvollisuus. Ohjaajille

13.11.2017

järjestetään ohjaajakoulutusta ja näyttötutkinnon vastaanottajakoulutusta. Yhtenä kannustimena on ohjaajille maksettava ohjauspalkkio, 5 euroa/ohjauspäivä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että Helsingin sosiaali- ja terveystoimi on valmis tarkastelemaan opiskelijoiden harjoitteluprosesseja ja käymään tarkemmin läpi kehittämis- ja yhteistyötarpeita oppilaitoksien kanssa. Tämä yhteistyö kannattaa kytkeä ammatillisten koulutuksen reformiin, joka on tällä hetkellä eduskunnassa hallituksen esityksenä laiksi ammatillisen koulutuksen järjestämisestä.

Lopuksi sosiaali- ja terveyslautakunta haluaa tuoda esille suunnittelu- vaiheessa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon maakunnallisen uudistuksen. On oletettavaa, että lakien voimaan tulon myötä sosiaali- ja terveydenhuollon perus-, ammatti- ja erikoisammattiopintoihin liittyviä käytännön harjoitteluja joudutaan uudelleen organisoimaan maakunnallisissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteissa. Sote-uudistuksen myötä myös yksityistä sektoria voitaneen hyödyntää jatkossa nykyistä enemmän harjoittelupaikkojen järjestämisessä. Tällöin on välttämätöntä tarkastella työelämän ja sote-alan oppilaitosten yhteistyörakenteet ja opiskelijoiden käytännön harjoitteluympäristöjen tarpeet koko maakunnan tasolla."

Käsittely

15.08.2017 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä Juha Jolkkonen muutti esitystään seuraavasti: Lausunnon viimeiseen kappaleeseen lisätään kolmanneksi lauseeksi "Sote-uudistuksen myötä myös yksityistä sektoria voitaneen hyödyntää jatkossa nykyistä enemmän harjoittelupaikkojen järjestämisessä."

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566